

Право на пільгову пенсію можна захистити в суді

23 січня 2020 року Конституційний суд України виніс рішення № 1-р/2020 у справі № 1-5/2018 (746/15) за конституційним поданням 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень розділу I, пункту 2 розділу III „Прикінцеві положення“ Закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення“ від 2 березня 2015 року № 213-VIII (далі – Закон №213).

Зокрема, предметом конституційного контролю у цій справі були стаття 13, частина друга статті 14, пункти „б“-„г“ статті 54 Закону України «Про пенсійне забезпечення» від 05.11.1991 р. № 1788-XII (далі – Закон № 1788) зі змінами, внесеними Законом № 213.

Змінами внесеними Законом № 213 до статті 13, частини другої статті 14, пунктів „б“-„г“ статті 54 Закону № 1788 передбачено поетапне підвищення жінкам на 5 років віку виходу на пенсію на пільгових умовах з урахуванням відповідного стажу роботи та на пенсію за вислугу років для працівників, визначених у вказаних нормах.

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій» від 03.10.2017 № 2148-VIII (далі - Закон №2148) норми вищевказаних статей Закону № 1788 (зі змінами) в 2017 році внесено до статті 114 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 9 липня 2003 р. №1058-IV (далі - Закон №1058).

З 1 жовтня 2017 року з набранням чинності Законом №2148 правила призначення пенсій за Списками №1 і №2 почали регламентуватись одночасно двома законами, а саме: статтею 13 Закону №1788 у редакції Закону №213 та статтею 114 Закону №1058 у редакції Закону №2148. Норми зазначених статей вказаних законів щодо права на пільгову пенсію за Списками були ідентичними. Такий стан правового регулювання існував до прийняття Конституційним Судом України рішення від 23.01.2020 року № 1-р/2020.

З прийняттям даного рішення норми зазначених законів містять розбіжності у величині показника вікового цензу жінкам, який відповідно до пунктів «а», «б» статті 13 Закону №1788 з урахуванням рішення Конституційного Суду № 1-р/2020 складає 45 років (за Списком №1), 50 років (за Списком №2), а згідно статті 114 Закону № 1058 у редакції Закону № 2148 - 50, 55 років відповідно із одночасним запровадженням правила поетапного збільшення показника вікового цензу. Наприклад, за цим правилом жінки, дати народження яких припадають на 01.10.1968 - 31.03.1969, набудуть право на пільгову пенсію за Списком №2 по досягненню 54 років.

При досягненні 45, 50 років жінки звертаються до органів Пенсійного фонду із заявою про призначення пенсії на пільгових умовах за Списком №1 чи №2 за статтею 13 Закону №1788, вибираючи найбільш сприятливий для них варіант, проте органи Пенсійного фонду відмовляють у призначенні пенсії через відсутність необхідного пенсійного віку, посилаючись на статтю 114 Закону №1058.

Жінки звертаються до суду і суди визнають протиправними та скасовують рішення Пенсійного фонду України про відмову в призначенні пенсії і зобов'язують ПФУ призначити пенсію за віком на пільгових умовах відповідно до статті 13 Закону №1788.

При винесенні рішення суди застосовують правило розв'язання колізій між діючими актами права однакової сили із застосуванням приписів статті 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» на користь невідного суб'єкта - приватної особи.

З рішеннями судів можна ознайомитися на сайті ПМГУ в розділі «Правовая защита», «Судебные решения».

Використовуючи дану інформацію, жінки, які мають необхідний загальний і спеціальний стаж за Списками №1 чи №2 та досягли 45, 50 років, зможуть захистити своє право на пільгову пенсію.